

Labklājības ministrija
Sociālās integrācijas valsts aģentūra

Dubultu prospekts 71, Jūrmala, LV-2015, tālr. 67769890, e-pasts pasts@siva.gov.lv

Jūrmalā

Sociālās integrācijas valsts aģentūras Konsultatīvās padomes sēdes protokols

2025.gada 04.martā

Nr.1-22/1

Sēdes sākums: plkst. 14.00

Sēdes noslēgums: plkst. 16.00

Sēdi vada: Ilona Jurševska – Sociālās integrācijas valsts aģentūras (SIVA) direktore.

Sēdē piedalās Konsultatīvās padomes (turpmāk - padome) locekļi:

Pēteris Leiškalns – Latvijas Darba devēju konfederācijas Sociālās drošības un veselības aprūpes eksperts

Aldis Dūdiņš – Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu un invaliditātes politikas departamenta direktors

Kaspars Biezais – Latvijas Neredzīgo biedrības Centrālās valdes priekšsēdētājs

Dace Dobrāja - Latvijas Neredzīgo biedrības Centrālās valdes priekšsēdētāja vietniece

Edgars Vorslovs - Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidents

Baiba Baškere - Ekonomikas ministrijas Cilvēkkapitāla attīstības departamenta vadītāja

Ineta Pikše - Labklājības ministrijas Sociālo pakalpojumu un invaliditātes politikas departamenta vecākā eksperte

Solveiga Kabaka – SIVA direktora vietniece profesionālās rehabilitācijas jomā

Daiga Reinberga – SIVA direktora vietniece sociālās rehabilitācijas jomā

Sēdē uzaicināti:

Laura Zeltiņa – SIVA Koledžas vadītājas vietniece

Česlavs Batņa - LR 14. Saeimas deputāts

Gunta Apele – SIVA direktora vietniece finanšu un IKT jomā, projekta “RAITI” vadītāja

Liene Saukuma – SIVA rehabilitācijas pakalpojumu nodaļas vadītāja

Sēdē nepiedalījās:

Ivars Balodis – Invalīdu un viņu draugu apvienības “Apeironi” valdes priekšsēdētājs

Edgars Bērziņš – Jūrmalas izglītības pārvaldes vadītājs

Ieva Suškeviča - Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās un pieaugušo izglītības departamenta direktora vietniece profesionālās izglītības jomā

Ieva Leimane-Veldmeijere – Biedrības “Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem “ZELDA”” direktore

Sēdi protokolē:

Dace Cimdīņa – SIVA Profesionālās rehabilitācijas atbalsta nodaļas vecākā eksperte

Darba kārtība:

1. Izmaiņas Konsultatīvās padomes sastāvā.
2. Koledžas studiju programmu akreditācija un ar to saistītās problēmas.
3. Projekts "RAITI: Rehabilitācija. Atbalsts. Iekļaušana. Tālākizglītība" : Kompetenču attīstības centrs, neformālo aprūpētāju apmācības, būvniecības darbu uzsākšana.
4. Sociālā rehabilitācija SIVA. Aktualitātes un pilotprojekts.

I.Jurševska – atklāj sēdi, informē par darba kārtību un iepazīstina klātesošos ar 14. Saeimas deputātu, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Augstākās izglītības, zinātnes un cilvēkkapitāla apakškomisijas priekšsēdētāju Č.Batņu.

S.Kabaka – informē par padomes sastāva izmaiņām. Iepazīstina ar B.Baškēri Ekonomikas ministrijas Cilvēkkapitāla attīstības deramenta vadītāju, kura piekritusi turpināt darbu padomē jaunajā amatā.

B.Baškere – informē, ka no decembra sākuma uzsākusi darbu Ekonomikas ministrijā Cilvēkkapitāla attīstības departamenta direktora amatā. Uzsver, ka svarīgākais šobrīd ir pabeigt iepriekš iesāktos darbus un iezīmēt darāmos darbus jaunajai stratēģijai attiecībā uz cilvēkkapitāla attīstību. Ir izveidota jauna departamenta komanda. Plānots tikties ar darba devējiem, sociāliem partneriem, kā arī ar mazajiem, vidējiem un lielajiem uzņēmējiem, lai saprastu nepieciešamo atbalstu attīstībai. Tiek pētīta arī citu valstu pieredze, lai izprastu, kā efektīvāk veicināt cilvēkkapitāla attīstību. Svarīgi pievērsties arī tām iedzīvotāju grupām, kurām jāiekļaujas darba tirgū, kuras varbūt ne tik veiksmīgi spēj to izdarīt bez atbalsta kādu veselības izraisītu grūtību vai zaudētu darbspēju dēļ. Cilvēkkapitāla attīstība nav tikai izglītības komponente, bet ir daudz plašāks jautājumu loks, pie kā plānots strādāt.

S.Kabaka – informē, ka Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās un pieaugušo izglītības departamentu pārstāvēs I.Suškeviča, kura uz sēdi nevarēja ierasties. Ņemot vērā šīs plānotās izmaiņas, tuvākā laikā tiks sagatavoti grozījumi konsultatīvās padomes nolikumā un nosūtīts visai padomei saskaņošanai un priekšlikumu iesniegšanai.

I.Jurševska - iepazīstina sēdes dalībniekus ar SIVA sociālās rehabilitācijas klienta iesniegtu pateicību par iejūtīgu un pieklājīgu attieksmi un pakalpojumiem jau no pirmās iepazīšanās sarunas ar SIVA speciālistiem.

Turpinājumā iepazīstina ar SIVA koledžas vadītājas vietnieci **L.Zeltiņu**, kura ir piedalījusies arī surdotulka profesijas standarta izstrādē, ko SIVA veica sadarbībā ar Labklājības ministriju un Latvijas Nedzirdīgo savienību. SIVA kopš 2006.gada īsteno surdotulku studiju programmu un ir vienīgie valstī, kas to veic. Lielākā neizpratne ir par to, ka Studiju kvalitātes komisija programmai piešķirusi akreditāciju tikai uz diviem gadiem, kas raisa pārdomas par komisijas izpatti par programmas būtību. Dod vārdu L.Zeltiņai prezentēt akreditācijas procesu SIVA koledžā.

L.Zeltiņa – prezentē koledžas akreditācijas procesu un rezultātus (pielikumā prezentācija). Pēc Studiju kvalitātes komisijas lēmuma saņemšanas notika telefonsaruna ar komisijas pārstāvi par lēmuma pamatojumu un akreditācijas termiņiem. Saņemta informācija, ka institucionālā akreditācija, kas plānota jau 2027.gadā, var notikt tikai jau akreditētām programmām. Galvenā problēma ir tā, ka studiju programmu akreditācijas izmaksas ir 30 000 eiro un secināms, ka pirms institucionālās akreditācijas minētās programmas būs akreditētas tikai uz 6 mēnešiem. Tas rada nesamērīgu gan finansiālo, gan birokrātisko slogu.

I.Jurševska – ņemot vērā iepriekš izklāstīto, jāsaprot, ka SIVA koledžai nav ne papildus finansiālu resursu, ne mācībspēku resursu birokrātiskam darbam no akreditācijas līdz akreditācijai, lai izpildītu kādas citas valsts budžeta iestādes prasības, kas šajā gadījumā ir nesamērīgas.

P.Leiškalns – piekrīt, ka viena valsts budžeta iestāde finansiāli uztur citu valsts budžeta iestādi. Šo kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi, kas vairāk ir orientēti uz akadēmisko vidi bakalaura līmenī. Informē, ka pats ir piedalījies dažādās akreditācijas komisijās un secina, ka ir izveidota sistēma, kuru paši nespēj īstenot. Šī (SIVA koledža) ir specifiska izglītība un tā nav salīdzināma ar akadēmisko augstāko izglītību. Šis ir parlamenta jautājums, jo Ministra kabineta noteikumi izriet no likuma. Šīs ir nesamērīgas prasības ar nesamērīgu administratīvo slogu, kā rezultātā cieš personas ar funkcionēšanas traucējumiem, kuras nevar tikt iesaistītas darba tirgū un pašas sevi realizēt. Katrs nesamērīgs risinājums mazina šo personu iespējas nonākt darba tirgū. Ja SIVA neatrisina šo jautājumu, pastāv risks, ka mazināsies cilvēku pašrealizācijas līmenis un izglītības kvalitāte kopumā Latvijā.

Č.Batņa – Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā ir plānots skatīt jautājumus par profesionālo un vidējo izglītību, tomēr, ja minētais jautājums netiks skatīts, tad aprīļa beigās to iekļaus Augstākās izglītības, zinātnes un cilvēkkapitāla apakškomisijas darba kārtībā un izskatīs SIVA jautājumus kā piemēru, lai saprastu – vai citās augstākās izglītības iestādēs un koledžās arī ir līdzīgas problēmas. Jāskatās jēgpilni uz procesu kopumā. Ir nepieciešams zinātnisko universitāšu likums un tad jau Augstskolu likumu var pielāgot gan 1.līmenim, gan 2.līmenim. Saeima var dot rīkojumu šo likumu sakārtot.

A.Dūdiņš – ik pa 10 gadiem tiek izvirzīts jautājums – vai cilvēkiem ar invaliditāti vajadzīga šāda specializēta izglītības iestāde. Ja runā ar konkrētiem skolu vadītājiem, pedagogiem un akadēmisko personālu, viņi viennozīmīgi apgalvo, ka iekļaut cilvēkus ar invaliditāti kopējā augstāko izglītības iestāžu tīklā ir ļoti grūti. Ļoti labi, ka ir SIVA koledža, kas var nodrošināt izglītību personām ar funkcionāliem traucējumiem.

Par surdotulkiem. Ir problēmas ar surdotulku apmaksu un tas ir tāpēc, ka ir tikai 1.līmeņa augstākā izglītība, bet surdotulkam vajadzētu nodrošināt augstāko akadēmisko vai vismaz 2.līmeņa augstāko profesionālo izglītību, kas ļautu sagatavot augstas klases speciālistus ar attiecīgu darba apmaksu. Universitātes no šādas izglītības programmas atsakās, tāpēc labklājības resors dara tik daudz, cik var, lai pārstāvētu cilvēku ar invaliditāti intereses. Problēmu apjoms ir milzīgs. Piektītu, ka birokrātiskās prasības ir nepamatotas un neadekvātas.

K.Biezais – dalās pieredzē par personu ar invaliditāti iekļaušanu izglītībā - divus gadus atpakaļ LNS veica pētījumu “Izglītība ir atslēga”, kur tika izpētītas programmas tehnikumos attiecībā uz iekļaujošo izglītību. Tika secināts, ka daudzi tehnikumi nevēlas iekļaut savās izglītības iestādēs specifiskas programmas, saskatot to kā lielu problēmu. Piemēram, Ogres tehnikums atzīmēja, ka labprāt gribētu apmācīt neredzīgus cilvēkus automehāniķu programmā, tomēr, ņemot vērā, ka automehāniķim ir jābūt ar B kategorijas autovadītāju apliecību, ir skaidrs, ka to nevar realizēt.

Pētījuma rezultātus nosūtīs D.Cimdiņai e-pastā.

I.Jurševska – SIVA koledža nepārtraukti domā, kuras ir tās programmas, kuras varētu slēgt, lai tā vietā veidotu vairākas zemāka līmeņa un atvasinātas mācību programmas, kas būtu atbilstošākas personām ar funkcionāliem traucējumiem, tai skaitā personām ar garīga rakstura

traucējumiem. Piemēram, tika aizvērtas divas IT studiju programmas un uzsākts pilotprojekts, kur studenti tika integrēti vairākās citās Latvijas augstskolās.

S.Kabaka – viens students joprojām studē Rīgas tehniskajā koledžā ar SIVA koledžas mentora atbalstu. Nākamajā studiju gadā tika motivēti vēl pieci studenti vairākām izglītības iestādēm (Latvijas universitētē, Rēzeknes tehnoloģiju akadēmijā un Rīgas tehniskajā koledžā), bet resursu trūkuma dēļ nebija iespējams nodrošināt mentora atbalstu, lai gan studiju sākumā veiktas sarunas gan ar studentiem, gan augstskolu pārstāvjiem. Projekts noslēdzās ar to, ka studenti viens aiz otra izbeidza dalību pilotprojektā. Mūsu studenti neiztur nevis tāpēc, ka nevar izpildīt studiju programmas prasības, bet gan tāpēc, ka temps ir pārāk liels, kā rezultātā, nesaņemot psihoemocionālu atbalstu, viņiem pasliktinās veselība, palielinās trauksme un studijas pārtrauc. Šiem studentiem ir nepieciešama individuāla pieeja un atbalsts. Šobrīd visi studenti ir atgriezušies atpakaļ koledžā, lai dotu iespēju mācīties programmā mūsu izglītības iestādes ietvaros.

Č.Batņa – secina, ka, protams, mēs Latvijā virzāmies uz iekļaujošu izglītību, bet to nevar veidot mākslīgi. SIVA īsteno nozīmīgu pakalpojumu, SIVA ir specializēta iestāde, lai īstenotu izglītību personām ar invaliditāti. Ja citām augstskolām būtu jāpielāgo savas programmas cilvēkiem ar speciālām vajadzībām, tas būtu daudz ekonomiski neizdevīgāk, nekā mācīties SIVA.

I.Jurševska – SIVA varētu sagatavot vēstuli Augstākās izglītības kvalitātes aģentūrai (AIKA) ar lūgumu pagarināt akreditācijas termiņu diviem studiju virzieniem, kas dotu laiku sagatavoties institucionālajai akreditācijai.

Č.Batņa – kad no AIKA tiks saņemta atbilde, virzīs jautājumu tālākai izskatīšanai.

B.Baškere – ar AIKA atbildi Saeimai ir pamats rosināt diskusiju. Šie jautājumi ir skatāmi plašāk, arī attiecībā uz citām koledžām (RTK un Būvniecības koledža).

Č.Batņa - pieprasīs AIKA vispārīgu informāciju par programmu akreditācijas termiņiem un institucionālo akreditāciju visās izglītības iestādēs.

I.Jurševska – informē, ka turpinājumā L.Saukuma izstāstīs par jaunumiem SIVA sociālajā rehabilitācijā.

L.Saukuma – informē par jaunumiem SIVA sociālajā rehabilitācijā (pielikumā prezentācija).

B.Baškere – jautā, domājot par darbspēju atjaunošanas un atgriešanos darba tirgū jautājumu, kā pēc pakalpojuma saņemšanas procesā iesaistās Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA)? Ja persona nevar turpināt darba attiecības pēc saslīmšanas – vai un kā notiek sadarbība?

I.Saukuma - sadarbība ir vairāk profesionālās rehabilitācijas pakalpojuma jomā. Pēc sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem NVA klientiem sniedz atbalstu aktīvās nodarbinātības jautājumos rekomendāciju veidā.

A.Dūdiņš – jautā par Černobiļas atomelektrostacijas (ČAES) avārijas seku likvidētājiem – šis ir politiski sensitīvs jautājums, ja pieskaras pakalpojuma izmaiņām. Ja tiks veiktas kādas izmaiņas var sekot pretestība. Lai arī cilvēcīgi ir skaidrs, ka šī sabiedrības daļa noveco un

izmaiņas ir nepieciešamas. Ir saprotams, ka mērķa grupa pakalpojumu ir nopelnījuši un viņiem tas pienākas. Valstij šis ir sociāls pienākums, kas jārisina.

I.Jurševska – informē, ka ir notikušas sarunas ar ČAES avārijas seku likvidētājiem par pakalpojuma garuma samazināšanu no trīs nedēļām uz divām. Par priekšlikumu iebildumi nav saņemti, jo arī paši atzina, ka trīs nedēļas ir pārāk ilgs laiks uzturēties SIVA. Šī mērķa grupa paliek arviet vecāka un katram no viņiem nepieciešams aprūpētājs vai asistens. SIVA nav tāda resursa, tāpēc tiek domāts par pakalpojuma izmaiņām.

L.Saukuma – informē par projekta RAITI aktivitātēm sociālās un profesionālās rehabilitācijas pilnveidē. Ir uzsākta pakalpojuma aprobācija izmēģinājuma projektā. Līdz šim SIVA sadarbojās ar Rīgas Austrumu klīnisko universitātes slimnīcu (RAKU) un nākotnē plāno sadarbīties ar Nacionālo rehabilitācijas centru “Vaivari”.

Informē par “Pilnveidotā sociālās un profesionālās rehabilitācijas pakalpojuma aprobācija izmēģinājuma projekta” esošo un plānoto sadarbību (informācija prezentācijā).

Ir veikti grozījumi projekta “RAITI: Rehabilitācija. Atbalsts. Iekļaušana. Tālākizglītība.” profesionālās rehabilitācijas pakalpojuma aprakstā (standartā) un aicina padomi veiktos grozījumus apstiprināt.

K.Biezais – jautā, kādā veidā plānots novērtēt personas, kurām ir redzes, dzirdes un garīga rakstura traucējumi?

L.Saukuma - šķēršļu loks, ar ko saskaras cilvēki, atgriežoties darba tirgū, ir ļoti plašs, tai skaitā ne tikai fiziskie traucējumi, bet arī redzes un dzirdes traucējumi. Sadarbojoties ar Rīgas Stradiņa universitāti (RSU) par pilotprojektu un apraksta izstrādi, tika ļoti skrupulozi noteikta mērķgrupa, kura tiks iesaistīti pilotprojektā.

A.Dūdiņš – tāpēc ir pilotprojekts, kura ietvaros tiek vērtētas sabiedrībā biežāk sastopamās saslimšanas. Lai SIVA izprastu, kā jaunā darbspēju novērtēšana strādā. Ir svarīgi nošķirt profesionālo darbspēju zaudējumu un vispārējo darbspēju zaudējumu, kas ir pilnīgi atšķirīgi. Pilotprojektā SIVA strādā ar sarežģītāko, kas ir profesionālo darbspēju zaudējums. Ar vispārējo darbspēju zaudējumu SIVA strādā, izmantojot profesionālās piemērotības novērtēšanu.

I.Jurševska – SIVA ir Latvijā unikāla ar to, ka vienīgā piedāvā profesionālās piemērotības noteikšanas pakalpojumu. Multidisciplināra speciālistu komanda vērtē klientu kognitīvās un fiziskās spējas. Tiek vērtētas spējas un iespējas iesaistīties kādā no izglītības programmām. Noslēgumā tiek sagatavots ieteikums, ar ko klients dodas mājās, lai pēc kāda laika uzsāktu ceļu uz jaunu profesiju SIVA koledžā. Pilotprojekta ietvaros šis pakalpojums tiks papildināts - balstīts uz atbilstību darba tirgum un atgriešanos darba tirgū.

D.Dobrāja – jautā, ar kādu mērķgrupu SIVA pilotprojektā strādā?

I.Saukuma – mērķa grupa ir personas pēc insulta. Ar mērķi agrīni iesaistīties ar darbspēju novērtēšanu un sniegt atbalstu, lai cilvēks primāri varētu atgriezties esošajā darbā, ja tas nav iespējams, tad virzīties tālāk uz jaunas profesijas un kvalifikācijas iegūšanu, lai atgrieztos darba tirgū. Novērtēšanas metode un pieredze pārņemta no Lietuvas.

Padome balso par projekta “RAITI: Rehabilitācija. Atbalsts. Iekļaušana. Tālākizglītība.” profesionālās rehabilitācijas pakalpojuma apraksta (standarta) grozījumu saskaņošanu.

Lēmums – vienbalsīgi saskaņo profesionālās rehabilitācijas pakalpojuma apraksta (standarta) grozījumus.

S.Kabaka - informē par neformālo aprūpētāju apmācībām projekta RAITI ietvaros (pielikumā prezentācija).

No 10.marta plānota nākamā grupa Jūrmalā un marta beigās plānots pirmais izbraukuma modulis Rēzeknē. Apmācības vada SIVA speciālisti – ārsti, ergoterapeiti, sociālie darbinieki, psihologi, aprūpētāji, juristkonsulti.

B.Baškere – jautā, vai ir pieejama informācija vai neformālie aprūpētāji šobrīd ir nodarbināti?

S.Kabaka - ir dažādas situācijas. Šobrīd nav detalizētas statistikas. Pārsvarā mācīties - tā ir nepieciešamība, jo jāaprūpē kāds no tuviniekiem un nepieciešamas praktiskas zināšanas. Nodarbībās māca praktiskas aprūpes tehnikas un metodes. Piemēram, tiesību modulī var iegūt informāciju gan par aprūpējamās personas tiesībām un pienākumiem, gan arī par paša aprūpētāja un ģimenes locekļu tiesībām. Svarīgs modulis ir aprūpētāja pašaprūpe, jo bieži vien cilvēks, kurš ir nonācis aprūpētāja lomā un iepriekš nav bijusi ar šo jomu nekāda pieredze, ir būtiski atpazīt izdegšanas vai depresijas signālus.

Pieteikšanās ir mājas lapā. Atlases kritērijs ir tas, ka cilvēks apliecina, ka aprūpē tuvinieku un nestrādā aprūpes institūcijā, nav profesionāls aprūpētājs. Katrs var apgūt visus piecus moduljus. Atkārtot jau noklausītu moduli nav iespējams.

Šobrīd tiek apkopota informācija par atsauksmēm no tiem dalībniekiem, kuri apmācības pabeiguši. Atsauksmes ir ļoti labas.

P.Leiškalns - problemātika ir tā, ka šīs grupas pārstāvji (neformālie aprūpētāji) var izkrist no darba tirgus, bet atgriezties ir ļoti grūti. Šī ir ļoti vērtīga apmācību iespēja.

I.Jurševska – interese ir liela, tāpēc plānots meklēt iespējas, kādos projektos varētu saņemt papildus finansējumu.

A.Dūdiņš - jārūpējas par projekta ilgtspēju. Pēc loģikas būtu pareizi, ja šo pakalpojumu varētu ielikt SIVA nodrošināto pakalpojumu grozā pamatbudžetā.

S.Kabaka – pēc projekta noslēguma ir mērķis veidot jaunus moduljus uz šo moduļu bāzes un strādāt ar izglītības un sociālās jomas speciālistiem. Ir skaidrs, ka pedagogi labprāt vēlētos līdzīga satura programmas, runājot tieši par iekļaujošo izglītību, kā strādāt ar vecākiem un bērniem ar funkcionēšanas traucējumiem.

G.Apele – informē par SIVA infrastruktūras pilnveidošanu Slokas ielā 61 un Dubultu pr. 59. (pielikumā prezentācija).

I.Jurševska – pateicas par dalību sanāksmē un diskusiju. Noslēdz sanāksmi.

Pielikumā: prezentācijas

Sanāksmes vadītāja

Ilona Jurševska

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARALSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU